

**SCIENTIFIC
COLLECTION
INTERCONF**

No 73
September, 2021

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 8th
International Scientific
and Practical Conference

**INTERNATIONAL FORUM: PROBLEMS
AND SCIENTIFIC SOLUTIONS**

MELBOURNE, AUSTRALIA
6-8.09.2021

InterConf
Scientific Publishing Center

SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF»

№ 73 | September, 2021

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference

INTERNATIONAL FORUM: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS

MELBOURNE, AUSTRALIA

6-8.09.2021

MELBOURNE
2021

UDC 001.1

S 40 *Scientific Collection «InterConf», (73): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (September 6-8, 2021). Melbourne, Australia: CSIRO Publishing House, 2021. 358 p.*

ISBN 978-0-643-12109-6

EDITOR COORDINATOR

Anna Svoboda

Doctoral student
University of Economics, Czech Republic
annasvobodaprague@yahoo.com

Mariia Granko

Coordination Director in Ukraine
Scientific Publishing Center InterConf
info@interconf.top

EDITORIAL BOARD

Temur Narbaev (PhD)

Tashkent Pediatric Medical Institute,
Republic of Uzbekistan;
temur1972@inbox.ru

Dan Goltsman (Doctoral student)

Riga Stradiņš University, Republic of Latvia;

Katherine Richard (DSc in Law),
Hasselt University, Kingdom of Belgium
katherine.richard@protonmail.com;

Richard Brouillet (LL.B.),
University of Ottawa, Canada;

Stanyslav Novak (DSc in Engineering)
University of Warsaw, Poland
novaks657@gmail.com;

Mark Alexandr Wagner (DSc. in Psychology)
University of Vienna, Austria
mw6002832@gmail.com;

Elise Bant (LL.D.),
The University of Sydney, Australia;

Alexander Schieler (PhD in Sociology),
Transilvania University of Brasov, Romania

Dmytro Marchenko (PhD in Engineering)
Mykolayiv National Agrarian University
(MNAU), Ukraine;

Rakhmonov Aziz Bositovich (PhD in Pedagogy)
Uzbek State University of World Languages,
Republic of Uzbekistan;

Dr. Alben Yaneva (DSc. in Sociology and Antropology),
Manchester School of Architecture, UK;

Vera Gorak (PhD in Economics)
Karlovarská Krajská Nemocnice, Czech Republic
veragorak.assist@gmail.com;

Polina Vuitsik (PhD in Economics)
Jagiellonian University, Poland
p.vuitsik.prof@gmail.com;

Kanako Tanaka (PhD in Engineering),
Japan Science and Technology Agency, Japan;

George McGrown (PhD in Finance)
University of Florida, USA
mcgrown.geor@gmail.com;

Vagif Sultanly (DSc in Philology)
Baku State University, Republic of Azerbaijan

If you have any questions or concerns, please contact a coordinator Mariia Granko.

The recommended styles of citation:

1. Surname N. (2021). Title of article or abstract. *Scientific Collection «InterConf», (73): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (September 6-8, 2021) Melbourne, Australia; pp. 21-27.* Available at: [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)
2. Surname N. (2021). Title of article or abstract. *InterConf, (73), 21-27.* Retrieved from [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)

This issue of Scientific Collection «InterConf» contains the International Scientific and Practical Conference. The conference provides an interdisciplinary forum for researchers, practitioners and scholars to present and discuss the most recent innovations and developments in modern science. The aim of conference is to enable academics, researchers, practitioners and college students to publish their research findings, ideas, developments, and innovations.

©2021 CSIRO Publishing House
©2021 Authors of the abstracts
©2021 Scientific Publishing Center «InterConf»

contact e-mail: info@interconf.top

webpage: www.interconf.top

TABLE OF CONTENTS

REGIONAL ECONOMY			
Алиев Ш.Т. Аббасова Ч.И. Гамидова А.М.		ОЦЕНКА ПОТЕНЦИАЛА И ПУТИ РАЗВИТИЯ КАРАБАХСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЙОНА АЗЕРБАЙДЖАНА	7
Павлик В.П.		ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ СТИМУЛЮВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД	16
INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS			
Faruk H.		HEALTH INEQUALITIES AND UNDERDEVELOPED SOCIETIES SOCIOECONOMICS; CRITICAL HUMAN SECURITY WITH A SIGNIFICANT FOCUS ON AFRICA AND THE MIDDLE EAST	26
Stahovschi A.		OPPORTUNITIES AND STRATEGIES TO ENSURE ENERGY SECURITY OPORTUNITĂȚI ȘI STRATEGII PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII ENERGETICE	44
Головенчик Г.Г.		ПРИРОДА ГЛОБАЛИЗАЦИИ И ЕЁ ИЗМЕРЕНИЕ	51
MANAGEMENT			
Savinau A.		SYSTEMS OF RECORDS MANAGEMENT	61
MARKETING, ADVERTISING AND PR			
Маренич В.М.		КРЕАТИВНІ МЕТОДИКИ ДЛЯ ГЕНЕРАЦІЇ ІДЕЙ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ	67
PEDAGOGY AND EDUCATION			
Babayeva Z.		CONCEPT OF A MODERN COURSE IN TEACHING BIOLOGY	71
Iusco I.-M.		THEORETICAL-APPLIED APPROACHES AND ORIENTATIONS OF PERSONAL EFFICIENCY	77
Karantoni M. Karantonis D.		THE SOCIAL CHARACTERISTICS OF SCHOOL STUDENTS	82
Karimova P.A.		SINGLE-SEX SCHOOLS VERSUS COEDUCATIONAL SCHOOLS	91
Tsiavea F.		FAMILIES OF CHILDREN WITH DISABILITIES: THE ROLE OF THE SOCIAL MINISTER	94
Кравець В.П. Кравець С.В.		МЕТОДИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ	102
Кравцов В.О.		ФУНКЦІЇ МЕТОДОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА	112
Нестеренко О.Б.		АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЧАСОМ	121
SOCIOLOGY AND SOCIETY			
Tsiavea F.		CO-EDUCATION AND ESTABLISHMENT OF NEW SCHOOL UNITS FOR SPECIAL EDUCATION AND TRAINING	125
Соломатина Е.Н.		СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ ПРАКТИК	143
PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY			
Loșii E.		SECURITATEA PSIHOLOGICĂ A BĂRBAȚILOR ȘOMERI	152
Racu I. Racu I.		A COMPARATIVE STUDY OF CHILDREN'S FEARS	162
Касымжанова А.А. Аскарова Р.К.		КОНЦЕПЦИЯ ГЕРОТРАНСЦЕНДЕНТНОСТИ Л.ТОРНСТЭМА: СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИИ, АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ВОЗРАСТА НА ВОЗНИКНОВЕНИЕ ГЕРОТРАНСЦЕНДЕНТНОСТИ	169

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Farmanov G.K.		FORMAL STYLE IN DOCUMENTS' WRITING	184
Khodjaeva N.T.		TEACHING GRAMMAR AND UNDERSTANDING MEANING IN CONTEXT	188
Mukhamadiev T.U.		FEMINIST ANALYSIS OF QAISRA SHEHRAZ'S NOVEL THE HOLY WOMEN	193
Mukhamadiev T.U.		PSYCHOLOGICAL APPROACH OF THE SUPER EGO OF HARRY POTTER IN THE HARRY POTTER AND PHILOSOPHER OF STONE	197
Ruziyev K.B.		ETYMOLOGY OF THE WORD AND TERM PAREMIA	204
Ruziyev K.B.		PAREMIOLOGICAL UNITS AND THEIR DIFFERENCES	210

LITERARY STUDIES

Шаимкулова О.Р.		ОБРАЗЫ ИНТЕЛЛИГЕНТОВ В РУССКОЙ ПРОЗЕ XX ВЕКА	216
-----------------	---	--	-----

LAW AND INTERNATIONAL LAW

Konovalenko T.S.		INTERRELATION OF INTERNATIONAL LAW AND INTERNAL LEGISLATION OF UKRAINE	224
Мазенко Н.А.		КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	234

ARTS, CULTURAL STUDIES AND ETHNOGRAPHY

Тимків О.А.		ОБРАЗ БОГОРОДИЦІ «ТИХВІНСЬКОЇ» З КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ-ГАЛАРЕЇ	237
-------------	---	---	-----

HISTORY AND ARCHEOLOGY, ARCHIVAL STUDIES

Радченко Л.О.		ЗДОБУТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ – НАЙВИЩИЙ ВИЯВ СВОБОДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	241
---------------	---	---	-----

BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

Тригубович А.М. Гончарова И.А. Иванов И.В. Панченко Д.И.		КОЛОНИЗАЦИЯ ПЛЕСНЕВЫМИ ГРИБАМИ ДРЕВЕСИНЫ БЕЛОРУССКОГО СКАНСЕНА В ХОЛОДНОЕ ВРЕМЯ ГОДА	244
---	---	--	-----

MEDICINE AND PHARMACY

Grazhdanov K.A. Varabash Yu.A. Norkin I.A. Zuev P.P. Kauts O.A. Romanov N.I.		TREATMENT OF CONSEQUENCES OF DISTAL METAEPHYSIS FRACTURES OF TIBIA COMPLICATED BY TERMINAL ANKLE ARTHROSIS	251
Shormanov A.M. Ulyanov V.Yu.		THE STUDY OF ARTHROSCOPIC RECONSTRUCTION FAILURE RATES IN PATIENTS WITH COMPLETE RAPTURES OF ANTERIOR CRUCIATE LIGAMENTS	256
Ахмедова Д.И. Попенков А.В.		ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ИЗБЫТОЧНОГО ВЕСА И ОЖИРЕНИЯ У ДЕТЕЙ 7 ЛЕТ	262
Грішина О.І. Менкус О.В. Акименко А.В. Апалькова Я.Г.		ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВАКЦИНАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З АУТОІМУННИМИ РЕВМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ, ЩО ОТРИМУЮТЬ ІМУНОСУПРЕСИВНУ ТЕРАПІЮ	264
Кусаинова Ж.Д.		МОДЕРНИЗАЦИЯ ОПТИЧЕСКОГО УСТРОЙСТВА ДЛЯ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ	268

Нечипуренко Н.И. Сидорович Р.Р. Ахремчук А.И. Пашковская И.Д. Степанова Ю.И.		ОЦЕНКА КЛИНИЧЕСКИХ И МЕТАБОЛИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ У ПАЦИЕНТОВ С РАЗОРВАВШИМИСЯ ЦЕРЕБРАЛЬНЫМИ АНЕВРИЗМАМИ В ДООПЕРАЦИОННОМ И РАННЕМ ПОСЛЕОПЕРАЦИОННОМ ПЕРИОДАХ	275
GEOLOGY, MINERALOGY AND SOIL SCIENCE			
Акбарова U.Z. Аббасова U.I. Abdullayeva P.E.		CAUSES OF WATER EROSION IN LANKARAN REGION AND FIGHT MEASURES AGAINST IT	284
NATURE MANAGEMENT, RESOURCE SAVING AND ECOLOGY			
Kovalenko I. Karpenko M.		CLIMATE CHANGE AS ONE OF THE PRIMARY THREATS OF THE BIODIVERSITY DECLINE	288
Иовбак А.С. Иовбак А.С.		АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ: ГРОЗОВАЯ ЭНЕРГЕТИКА - НЕДОСТАТКИ И ПЕРСПЕКТИВЫ	292
CHEMISTRY AND MATERIALS SCIENCE			
Kovalenko M.A. Goldade V.A.		ELECTRET PROPERTIES OF NANOCOMPOSITES BASED ON POLYETHYLENE AND POLYLACTIDE	295
Аннаев Н.А. Абдуллаева С.Ш. Усмонов Б.С. Нурмухамедов Х.С. Худойбердиева Н.Ш.		ВЛИЯНИЕ РЕЖИМНЫХ ПАРАМЕТРОВ НА ГРАНУЛИРОВАНИЕ СЫПУЧИХ МАТЕРИАЛОВ В ТУРБОЛОПАСТНОМ АППАРАТЕ	304
Обосян Н.Г. Нерсиян Р.С. Галечян Л.М. Саргсян А.Б.		ОБ ОСОБЕННОСТЯХ ИОДИРОВАНИЯ ЭТИЛПРОПАРГИЛОВОГО ЭФИРА В ПРИСУТСТВИИ И ОТСУТСТВИИ АЦЕТАТА КАДМИЯ (II)	310
Обосян Н.Г. Погосян А.Р. Дашян Ш.Ш. Балян К.В.		О ВЗАИМОДЕЙСТВИИ ПИРАНОПИРИДИНКАРБОНИТРИЛОВ С АЦЕТИЛАЦЕТОНОМ В ПРИСУТСТВИИ АЦЕТАТА РТУТИ (II)	315
LIGHT INDUSTRY AND FOOD INDUSTRY			
Радченко А.Э.		РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ОВОЩНЫХ И ФРУКТОВЫХ СОУСОВ В СБАЛАНСИРОВАННОМ ПИТАНИИ	320
Султонов Ж.В. Нурмухамедов Х.С. Мавлонов Э.Т. Нигмаджанов С.К. Нурмухамедов С.Х.		ШЕЛУШЕНИЕ КОЖИЦЫ СЕМЯН САФЛОРА МЕТОДОМ ТЕПЛООВОГО УДАРА	323
Фармонов Ж.Б. Серкаев К.П. Самадий М.А.		ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЕ ПРОЦЕССА ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЙ СУШКИ НА ИЗВЛЕЧЕНИЕ МАСЛА ИЗ СЕМЯН КУНЖУТА	329
GENERAL ENGINEERING AND MECHANICS			
Иванов А.С. Зайниддинов Б.Г.		ПОСТРОЕНИЕ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ СЕГМЕНТНОГО ЗАТВОРА ГИДРОТЕХНИЧЕСКОГО СООРУЖЕНИЯ	333
MODELING AND NANOTECHNOLOGY			
Furtat I.E. Furtat Y.O.		ON A METHOD OF MODELING THE TEMPERATURE FRONT IN A CIRCULATORY SYSTEM	337

INTERNATIONAL FORUM: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS

PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Cernitoiu C.		THE SPORTS ORGANISATION PERFORMANCE AND TRAINING BY MEANS OF MANAGEMENT CONCEPTS	340
Nicolae-Adrian D.		ELITE SPORT MANAGEMENT	344

MILITARY AFFAIRS AND NATIONAL SECURITY

Поплавець С.І. Гишко Г.Б. Колмогоров О.В. Шамрай Н.М. Бабіч О.В.		ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ РАДІАЦІЙНОГО, ХІМІЧНОГО, БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ	349
--	---	--	-----

Кравець Володимир Петрович

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна

Кравець Світлана Володимирівна

кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна

МЕТОДИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

***Анотація.** В статті розглядаються сучасні підходи зарубіжних педагогів до методики викладання курсу сексуальної просвіти та статевого виховання учнівської молоді. Проаналізовано розмаїття методів – вербальних і невербальних, словесних і інтерактивних. Особлива увага приділена таким сучасним методам освітньо-виховної роботи як ролева гра, проблемна ситуація, методи проєктування тощо.*

***Ключові слова:** дошлюбна підготовка, статеве виховання, навчальні програми, методика, інтерактивні методи, рольова гра.*

На початку XXI століття пріоритетну роль на Заході почала відігравати методика дошлюбної підготовки та статевого виховання, що базується на демократичному стилі взаємодії вихователя і вихованців. Некваліфіковане ведення заняття може спровокувати ще більший і, при цьому, нездоровий інтерес до шлюбно-сімейних питань і особливо до сексу. Але і мовчати про це теж неправильно, адже такі розмови дуже важливі, тому що, підростаючому поколінню, яке потрапило під прес сексуальної революції, необхідно якимось здобувати знання про культуру міжстатевих стосунків. Це може вберегти дітей від насильства і зменшити можливість раннього досвіду в сексуальній сфері.

Щоб успішно проводити заняття з предмету “Освіта для сімейного життя”, варто, на думку польських педагогів, дотримуватися наступних рекомендацій: проводити заняття цікаво і несхематично; на заняттях повинна домінувати атмосфера тепла, взаєморозуміння і доброти; деякі теми повинні

пропонувати учні; використовувати дидактичні засоби: відеофільми, плакати, світлини, фоліограми, аудіозаписи; предмет не повинен оцінюватися, що дає можливість учням вільно висловлюватися, не боячись критики. І. Даценко відзначає, що знання з модуля «Підготовка до життя в сім'ї» польської програми “Освіта для сімейного життя” не підлягають жодній оцінці. Участь учня в них записується у шкільному свідоцтві [1].

Зарубіжні методисти наполегливо переконують педагогічну громадськість в тому, що: інтимні теми можуть обговорюватися в малих групах, в яких учні працюють лише з партнерами, котрих самі вибрали; делікатні теми опрацьовуються в індивідуальній роботі. Учні діляться лише тим, що вони вважають актуальним і необхідним; для обговорення окремих тем корисним би було запрошувати незалежних спеціалістів, які не виконують жодних функцій у школі; теми і форми роботи, що потребують більше часу і більш інтимної атмосфери, необхідно розглядати в рамках факультативних занять; важливим є створення такої атмосфери, в якій учні почувалися себе дуже вільно і розкуто при ознайомленні з найделікатнішими темами [2, с. 69].

В роздільному вивченні окремих тем переконані і педагоги прибалтійських країн. Передовсім це стосується таких питань, як менструація дівчат, ерекція та еякуляція хлопців і роз'яснення пов'язаних з цим деталей. Хоча, як вважають дослідники, більшість занять повинні проводитися спільно, щоб полегшити обмін думками виробленню толерантності різних точок зору в питаннях статі [3, с. 12].

В Сполучених Штатах Америки створено спеціальну мережу організацій, що займаються створенням програм дошлюбної підготовки та статевого виховання і відповідних навчальних матеріалів, їх маркетингом, супроводом, оцінкою ефективності і пропагандою принципів, на яких вони базуються. Всі програми адаптуються до вимог конкретної школи і місцевого законодавства. Під конкретну програму розробляються навчальні посібники, створюються аудіовізуальні матеріали тощо. Огляди таких програм доступні в Інтернеті. Налагоджене виробництво різноманітних наочних посібників з курсу, аудіовізуальних матеріалів, іграшок тощо.

Вчителі, що проводять заняття зі спеціального курсу, перебувають в складніших умовах, ніж вчителі інших предметів. Як зазначає І. Даценко, специфіка занять (добровільність, згода батьків, відсутність класної роботи і оцінювання) вимагає проведення таких уроків іншими, нетрадиційними методами [1]. Аналізуючи методичні підходи до викладання тем, орієнтованих на дошлюбну підготовку, статеve виховання та формування усвідомленого батьківства в різних країнах світу, варто зазначити, що дуже багато педагогів комбiнують у методиці традиційні і сучасні інтерактивні методи.

Серед словесних методів найпоширенішими, як свiдчать наші дослідження, є лекції, бесіди, диспути і дискусії, тощо. Значне місце в системі методів статевого виховання у школі відводиться бесіді, яка часто доповнює лекцію. Основне призначення цього методу полягає в тому, щоб активізувати розумову діяльність школярів і визначити рівень опанування знаннями за темою, що вивчається. Вони повинні мати проблемний характер, що сприятиме розвитку в учнів самостійності мислення. Крім того, вони спрямовані на виявлення знань з актуальних проблем статі та активізацію розумової діяльності учнів.

Передбачається, що створення проблемної ситуації буде стимулювати учнів до бесіди. Сміслове навантаження поставлених запитань сприяє формуванню у них уміння критично ставитись до міжстатевих взаємин, давати їм оцінку, передбачати можливі їх наслідки, що підвищить моральну відповідальність за наслідки у спілкуванні з особою іншої статі, передбачає усвідомлення ними причин виникнення, пов'язаних з цим, проблем. Відповідаючи на ці запитання, учні мають можливість оцінити, замислитися над перспективою подальшого дорослого життя і зробити висновки щодо шляхів поліпшення взаємин між людьми різних статей.

Серед інших словесних форм роботи, які можна використовувати на заняттях, польська дослідниця Т. Круль пропонує дискусію, яка полягає у спільному розв'язуванні проблеми, виробляє навички обміну думками, вміння учнів активно слухати, формуючи, таким чином, правильний світогляд школярів [4]. Позитивним у дискусії є групова робота учнів, їх взаємодія,

активне спілкування школярів у процесі роботи, пошук істини на основі активної участі всіх школярів, спрямованість на досягнення виховних цілей. Учні під час дискусії обговорюють і виявляють відмінності між позитивним і негативним ставленням до особи іншої статі, що сприяє розвитку їх критичного мислення. Дискусійні питання можуть бути різноманітними за своєю суттю, як-от: “Сексуальне життя до шлюбу є необхідністю, якої ніхто не зможе заборонити, виразом любові двох людей чи виявом сексуальної придатності”, “Засоби контрацепції: забезпечують психічний контроль та полегшують життя, є доказом відповідальності чи відчуттям сексуальної свободи” та ін. [5, с. 5–6].

Різновидом дискусії у підготовці учнів до сімейного життя можуть бути й дебати, де при обговоренні виникає суперечка між протилежними поглядами. Таке жваве обговорення дає учням можливість висловити свої думки та почуття стосовно конкретної проблеми, спонукає до здатності думати, використовувати власні знання, розвивати ідеї і чути думку своїх товаришів. Естонські науковці переконані, що при такій формі групової взаємодії доцільно встановити правила поведінки: - учитель повинен представити різні, інколи неоднозначні погляди, - мета дебатів повинна бути чітко визначена вчителем, а обговорення теми має бути цікавим для учнів. - учитель повинен домагатися прояву учнями емоцій та почуттів тощо [3, с. 15].

На відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані на більшу взаємодію учнів не лише з учителем, а й один з одним і на домінування активності учнів в процесі статевого виховання. Інтерактивні методи та форми допомагають розгорнути суб'єкт-суб'єктну взаємодію між учасниками освітньої програми, а саме, групову дискусію, роботу в малих групах, рольову гру, творчі завдання, мозковий штурм, метод колажу, рефлексивні коментарі, наративи (життєві історії), яскраві метафори, психогімнастичні, ігрові, «Театр в освіті», тренувальні вправи, арт-терапевтичні прийоми тощо). Інтерактивні методи у підготовці учнівської молоді до сімейного життя створюють додаткові можливості для формування позитивного світосприйняття, покращення міжстатевої взаємодії. Головна риса у застосуванні інтерактивних

методів – використання власного досвіду під час вирішення проблемних завдань статевознавчого характеру.

Дуже поширеними є методи проєктування та опитування. У підготовці школярів до сімейного життя метод проєктів передбачає планування учнями своєї діяльності та засобів її виконання. Німецький педагог А. Флітнер (A. Flitner) характеризує проєктну діяльність як виховний процес, в якому обов'язково беруть участь розум, серце і руки, тобто самостійно здобута інформація осмислюється крізь призму особистого ставлення до неї та оцінку результатів у кінцевому продукті. Матеріали беруться переважно з повсякденного життя дітей, з уже здобутого ними раніше досвіду. Проєкти статевого виховання можуть мати індивідуальний та груповий характер і повинні враховувати всі аспекти поставленої проблеми, стосуватися кожного учня [6].

Одним із ефективних методів формування моделей поведінки майбутнього сім'янина є рольова гра (імітація), що вирізняється із групи методів організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки високим ступенем креативності. Сутність методу імітації відображає механізм наслідування школярами звичних для них подій та явищ із повсякденного життя. Рольова гра дає можливість навчатись через участь у вигаданих ситуаціях. Вхідження в роль дозволяє наблизитись до світу іншої людини, зрозуміти її почуття, наміри.

Л. Яворська в своїй праці демонструє використання методу імітації при реалізації американської програми „Зв'язки: взаємини та шлюб”, який має назву „Шлюб Богуса” (“Vogus Marriage”) та є своєрідною проєкцією сімейного життя. Для його виконання із присутніх у класі школярів кожен із учасників обирає собі партнера у шлюбі. Надалі уявна сімейна пара повинна виконати певну кількість завдань, що максимально наближають її до реальних турбот подружнього життя. Із невеликої скрині вони витягують картки, що визначають їх рід занять, сімейний дохід, кількість дітей та інші сімейні обставини. Спільними зусиллями пара повинна скласти сімейний бюджет, що не виходить за рамки сукупного доходу членів сім'ї, вибрати імена для своїх

дітей та провести розподіл сімейних обов'язків. Учні повинні також подолати вибрані сімейні кризи, що так часто трапляються в подружньому житті. Їх приклади вирізняються широким спектром - від подружньої зради до втрати працездатності чи серйозної хвороби одного з членів подружжя. Витягнувши картку із прикладом сімейної кризи, пара розробляє спільну стратегію поведінки, спрямовану на подолання даної ситуації, та обговорює її вплив на кожного із членів сім'ї. Уявне подружжя повинно також спільно спланувати свою відпустку, котра не виходила б за межі сімейного бюджету та принесла б задоволення усім членам сім'ї. Своєрідним тестом на успішність відпустки є не місце відпочинку чи сума витрачених коштів, а ступінь позитивного впливу спільного відпочинку на сімейні взаємини та змістовність проведеного разом часу. Впровадження методу імітації максимально наближає школярів до реалій повсякденного життя [7, С. 33-34].

Вартим уваги є розібраний в дослідженні Т.Паничок прийом створення конфліктних ситуацій, за допомогою якого вчитель має можливість передбачити поведінку учнів у певній ситуації і завчасно скорегувати негативні прояви. Таким способом він нейтралізує потяг до негативних вчинків і стимулює прагнення до корисних дій. Учитель пропонує учням дати відповіді на питання, які заздалегідь записані на окремих аркушах. Кожне запитання містить певну ситуацію та починається зі слів «Що було б, якби...». (Наприклад: «Що було б, якби твій партнер признався, що зрадила тебе?»; «Що було б, якби твій син признається, що він гомосексуаліст?»). Учні за чергою витягують по аркушу, зачитують вголос написане, дають обґрунтовану відповідь. Можливість висловити свою думку і погодитися зі сказаним чи не погодитися має кожен. У разі неправильного розуміння проблеми учитель спрямовує учнів на правильний шлях її вирішення. Таким чином, створення виховних ситуацій дає змогу школярам усвідомити негативне у своїй поведінці, змінитися, перерости. Виховні ситуації активізують приховані почуття, вміння і навички учнів, зміцнюють їх впевненість у своїх силах [8].

Не менш важливим, на нашу думку, є введення спеціальних відеокурсів, які сприяють кращому засвоєнню учнями знань зі сфери шлюбно-сімейних

стосунків та батьківства. Наприклад, у США для підлітків підготовлено буклет про дочасне батьківство, який називається - “Інформаційний проект для юних матерів”. Він ставить завдання попередити школярів про можливі наслідки юного батьківства і спонукає більш відповідально і зважено підходити до дочасних статевих стосунків. Вражаючими є фрагменти, на яких матері-підлітки діляться досвідом материнства.

Роботу зі створення освітньої фільмотеки для вивчення курсу “Підготовка до життя в сім’ї” проводить і міністерство освіти і спорту Польщі. Для школярів доступні фільми: 1. Дві сексуальні істоти. 2. Вона і Він. 3. До весілля. 4. Акт про укладення шлюбу. 6. Дар життя. 7. Бути матір’ю ... бути батьком ... 8. Людина - Кохання – Сім’я. 9. Таємниці жіночості/мужності (роздільний перегляд). 10. Етика сексуальності тощо. Міністерством розроблені також рекомендації про те, як використовувати відеофільми в процесі шкільної освіти і самоосвіти. Відеофільми роблять особливий акцент на розвиток відповідальності у сфері сексуальної поведінки.

Важливе місце у сексуальній просвіті зарубіжних країн займає Інтернет, в якому підлітки проводять все більше часу. Цікавим є, наприклад, досвід роботи Німецького федерального центру медичної просвіти (Кельн), що відповідає за сексуальну просвіту всього населення Німеччини. Всі його видання і методичні матеріали представлені в Інтернеті. Існує особлива консультативна служба для підлітків. Німецький підліток, у якого виникли якісь сексуальні тривоги, може абсолютно безкоштовно й анонімно отримати з Інтернету грамотну відповідь на будь-які свої запитання, а у випадку необхідності – продовжити розмову особисто з фахівцем. У Франції для виховання сексуальності використовуються телевізійні та радіопрोगрами, а також молодіжні глянцеви журнали.

Інтенсивно працюють над проблемою використання такого потужного джерела сексуальної освіти як Інтернет і канадські педагоги. Виділяються непоодинокі переваги використання Інтернету як платформи для доставки інформації про сексуальне здоров'я. Наприклад, до інформації можна звертатися анонімно, приватно і в будь-який час, коли людина вибирає. Інтернет може бути корисним як інструмент освіти сексуального здоров'я,

якщо людина відчуває себе незручно шукати інформація про певний аспект сексуальності. Наприклад, деякі люди можуть соромитися, нітитися запитати щось зі сексуальної тематики чи шукати інформацію самотужки. Інтернет може бути особливо потужним і доступним каналом для надання освіти сексуального здоров'я людям, які можуть відчувати себе ізольованими або стигматизованими по відношенню до їх сексуальності.

Важливо звернути увагу на принцип мультидисциплінарності у підготовці школярів до сімейного життя, який має місце у більшості зарубіжних країн. Принцип міждисциплінарності визначається зарубіжними педагогами (Фінляндії – С. Туоміненом, Р. Наммеліном, М. Мімпелльо, П. Луопою; Німеччини – Б. Вієндінгером, Д. Костенвеін; Швеції – В. Катз, А. Валлін) як один із основоположних в дошлюбній підготовці та статевого вихованні. Мудро діють в тих зарубіжних школах, в яких використовується міждисциплінарний підхід, але при цьому один з вчителів наказом по школі відповідає за загальну координацію змісту сексуальної освіти. Акценти при викладанні проблем дошлюбної підготовки та статевого виховання залежить від предмету, в який включена тематика: якщо в уроки біології – акцент буде зроблений на біологічні аспекти сексуальної освіти, якщо в уроки гуманітарних предметів – більше уваги приділяється соціальним, психологічним, моральним аспектам дошлюбної підготовки та міжстатевої взаємодії.

Важливе місце у методичному супроводі курсів підготовки школярів до сімейного життя відводиться підручникам, посібникам та методичній літературі. Серед німецьких популярних книг зі сексуальної педагогіки відомими є наступні: "Сексуальна педагогіка різноманітності: практичні методи ідентифікації, відносин, органів та запобігання шкільній та молодіжній роботі" (автори Елізабет Туйдер, Маріо Мюллер, Штефан Тіммерманс, Петра Брунс-Бахманн, Карола Копперманн). Навчальний посібник для вчителів різних класів, соціальних працівників, а також молодіжних працівників.

Наступною роботою є "Сексуальна педагогіка" автора Уве Сіелерт. Книга пропонує практичне ознайомлення з основами статевого виховання і розглядає всі актуальні питання у цій сфері. На додаток до різних визначень обговорюється розвиток, а також концепція тематики та сфери дії статевого

виховання. Ще однією цікавою методичною працею є "Сексуальна освіта у дитячому садку: захист, зміцнення та супровід дітей" автора Йорга Мейвальда. Ця книга займає тему «дитячої сексуальності» і описує психосексуальний розвиток дитини, особливо в дитячому садковому віці. Зокрема, питання піднімається і ілюструється численними прикладами того, що дитячий садок може зробити, щоб допомогти дітям на перших кроках у дорослому житті.

До речі, ще у 70-90-х роках ХХ століття, для школярів початкових класів у Франції були випущені посібники «Енциклопедія сексуального життя» для дітей 6–9, 9–12, 12–15 років. Видання викликало захоплені відгуки вчених і преси. У підручнику для учнів 12-15 років дуже детально розглядалася будова чоловічого і жіночого організму. Процес запліднення давався на рівні сучасної генетики, при цьому надто детально, як для цього віку, описувалася фізіологія статевого акту. В розділах, присвячених гігієні статей, надто відверто писалося про гомосексуалізм і сексуальні девіації. У наступні роки у Франції з'явилась маса інших, спеціально розрахованих на школярів популярних видань, в яких мова йшла не лише про дітонародження, а й про «сексуальні насолоди». Не випадково, це викликало протест громадськості, і посібники та й сам предмет були вилучені зі шкільних навчальних планів.

З кінця 1980-х років у Фінляндії, наприклад, видається щорічний журнал зі статевого виховання, який безкоштовно розсилається всім 16-річним юнакам та дівчатам, а з 2000-го року – 15-річним, зосереджуючи увагу на підлітковій сексуальності (сексуальний дебют, контрацепція, запобігання небажаній вагітності, гендерна ідентифікація та сексуальна орієнтація, проституція), а також містить окремий лист батькам про підліткову сексуальність. До речі, ставлення батьків та молоді до цього журналу було досліджено двічі, і відгуки були позитивними.

Список джерел:

1. Даценко І. М. Підготовка учнівської молоді до життя в сім'ї у республіці Польща : автореф. дис. ... канд. пед. наук . Тернопіль, 2008. 18 с.
2. Milhoffer P. Sexualerziehung von Anfang an! Frankfurt a.M. : Arbeitskreis Grundschule,

1995. 178 s.

3. Kagadze M., Kiivit R., Kull M. Seksuaalkasvatustii ja iikooliaste õpetajaraamat / M. Kagadze, R. Kiivit, M. Kull // Inimesexpetuse hing ja Eesti Seksuaaltervise Liidu ja koosts. Xpetajaraamatu valmimist on rahastanud Tervise Arengu Instituut, 2005. 182 s.
4. Król T. Wędrując ku dorosłości : wychowanie do życia w rodzinie : program nauczania dla klas I-III gimnazjum . Kraków : Wydawnictwo Rubikon, 2009. 155 s.
5. Unterrichtsprinzipien. Grundsatzlerlaß “Sexualerziehung in den Schulen”. – Wiederverlautbarung, 1996. № 36. 10 s. [Електронний ресурс]. Залучено із https://www.vdloe.at/wien/recht/download/rs1994_36.pdf
6. Flitner A. Reform der Erziehung. Impulse des 20. Jahrhunderts / Andreas Flitner. München : Piper, 1993. 322 s.
7. Яворська Л. Підготовка молоді до сімейного життя в США//Статева соціалізація та підготовка учнівської молоді до сімейного життя у педагогіці та шкільній практиці зарубіжних країн. Тернопіль: ТзОВ “Видавництво Астон, 2009. 206 с.
8. Паничок Т. Проблеми статевого виховання школярів у Федеративній Республіці Німеччина//Статева соціалізація та підготовка учнівської молоді до сімейного життя у педагогіці та шкільній практиці зарубіжних країн. Тернопіль: ТзОВ “Видавництво Астон”, 2009. С.129-151.